

Kennisfestival

Democratie & Burgerschap

Colofon

Dit magazine is een uitgave van SPN, speciaal samengesteld voor het Kennisfestival Democratie & Burgerschap op 24 september 2026.

Het Kennisfestival Basisvaardigheden wordt georganiseerd door het Landelijk Kernteam Leven Lang Ontwikkelen van SPN, in samenwerking met Europe Direct.

Teksten: Marlies Rothoff

Vormgeving: BBLD

Waar je elkaar nog tegenkomt

Op een dinsdagmiddag raken twee bezoekers aan een leestafel in de bibliotheek met elkaar aan de praat. Ze verschillen in leeftijd en achtergrond, en waarschijnlijk in nog veel meer. Ze kennen elkaar niet en spreken elkaar misschien nooit meer. Toch delen ze dezelfde plek en hetzelfde gesprek.

Ik blijf dat bijzonder vinden, want hoeveel plekken zijn er nog waar dat zomaar gebeurt. We bewegen steeds vaker in onze eigen kring, online én daarbuiten. Terwijl een samenleving interessanter, kleurrijker en sterker wordt als mensen met verschillende achtergronden, ideeën en ervaringen elkaar blijven tegenkomen. Dat klinkt eenvoudig, totdat het schuurt. Een boek waar iemand bezwaar tegen heeft. Een bijeenkomst waar stemmen botsen. De vraag of de Bibliotheek zich moet uitspreken of niet. Precies daar wordt burgerschap interessant. Luisteren als je liever wilt reageren. Nieuwsgierig blijven naar een ander perspectief. Niet alleen ruimte bieden aan verschil, maar het ook opzoeken.

Misschien begint dat wel bij onszelf

Die beweging kunnen we als bibliotheken en POI's zelf ook maken. Vaker iemand opzoeken die we nog niet kennen. Een collega elders in het land bellen. Niet alleen delen wat goed ging, maar ook waar we vastlopen. Een vraag stellen waarvan we het antwoord nog niet weten.

Er gebeurt ontzettend veel in onze sector. Op honderden plekken wordt gedacht, geprobeerd en geleerd. Als we die kennis en mensen beter verbinden, hoeven we niet allemaal hetzelfde uit te vinden. Collega's die iets nieuws aandurven, soms zonder te weten of het werkt. Want juist met die ervaringen, inclusief mislukkingen, kunnen anderen verder.

In dit magazine vind je inspiratie, ideeën en ervaringen uit het land. Zie ze als vertrekpunt voor een gesprek, een nieuw idee, of om morgen iets te doen wat je gisteren nog niet deed. Dat begint niet bij een groots plan. Het begint bij die ene tafel, dat ene gesprek, dat ene moment dat je bewust net buiten je eigen kring stapt.

Rebecca Lombaers

Programmamanager – SPN

De meningen schuren hoorbaar, maar er wordt ook naar elkaar geluisterd

Willeke Slingerland

Willeke Slingerland is lector sociale cohesie & de democratische rechtsstaat aan de Hogeschool Utrecht en onderzoekt welke mechanismen de sociale cohesie, democratie en rechtsstaat versterken of verzwakken. Hierbij is zij geïnteresseerd in de wisselwerking tussen de offline en online wereld en zoekt ze naar mogelijkheden om de weerbaarheid van de democratische rechtsstaat te vergroten. Dit vanuit een zorg dat democratieën niet ineens ophouden te bestaan maar stapje voor stapje worden uitgehold, minder gehoord worden.

Daartegenover ziet ze ook de community-up bewegingen die de democratie juist versterken. Met wellicht een mooie rol voor de Bibliotheek. Willeke: "Ik zit zelf ook vaak in de bieb en dan zie je gebeuren wat je eigenlijk wilt dat er gebeurt in een democratie. Ik zie daar regelmatig pensionado's een krantje lezen om uiteindelijk met elkaar in discussie te gaan over de gebeurtenissen in de wereld. De meningen schuren hoorbaar, maar er wordt ook naar elkaar geluisterd en er wordt getracht een onderscheid te maken tussen feit en fictie. Dit zijn belangrijke aspecten van democratie én burgerschap."

Netwerken

De mooie rol voor de Bibliotheek volgens Willeke? "De Bibliotheek is bovenal de woonkamer waar verschillende mensen en netwerken samenkomen." Netwerken vormen een superkracht van mensen. Willeke onderzoekt in haar werk de verschillende kanten van die netwerken en hun rol in de samenleving. Zo kijkt ze naar de superkracht ervan, maar ze onderzoekt ook de donkere kant: "Zo hebben we het idee dat we vrij zijn, kritisch kunnen denken en online zelf aan het stuur zitten bij het zoeken naar informatie. Maar eigenlijk worden we gestuurd door de techbro-netwerken (Elon Musk, Sam Altman, Sundar Pichai e.a.).

Deze donkere kanten van vervlochten menselijke en digitale netwerken hebben grote invloed op onze samenleving. Op veel online platforms word je juist als samenleving tegen elkaar uitgespeeld en geldt polariserende content als verdienmodel."

Aan de andere kant zijn netwerken dus de superkracht van mensen en de samenleving. Vooral als die netwerken divers zijn. Netwerken vormen een belangrijke hulpbron met toegang tot informatie, een luisterend oor en potentieel vangnet. En precies daar ziet Willeke een taak voor de Bibliotheek weggelegd als waakhond van de democratie. Hoe? "Juist door die woonkamer te zijn waar programmering is voor een divers netwerk. Waar lezingen, debatten, het in contact brengen van mensen met verschillende achtergronden, het normaliseren van schurende gesprekken, centraal kunnen staan. De Bibliotheek biedt een unieke ruimte waarin mensen met verschillende perspectieven, ervaringen en belangen elkaar

kunnen ontmoeten. Juist daardoor is zij niet alleen een plek van kennis en informatie, maar ook een oefenplaats voor democratie en samenleven. Juist in die alledaagse praktijk laat de Bibliotheek zien hoe samenleven in diversiteit vorm kan krijgen."

Wat daarbij helpt is als je als bibliotheek-medewerker ook eens kijkt naar de eigen netwerken. Idealiter zijn die pluriform en helpend bij het inrichten van de programmering zodat het recht doet aan grote thema's, met diverse stemmen. "Dat geldt dus bijvoorbeeld ook voor het organiseren van een Ramadantafel of een week over LHBTIQ+ -thema's. Juist als je dit soort dingen niet meer organiseert, verstoopt of censureert, dan knaag je al aan democratische waarden."

Samen leren over democratie en burgerschap

Als het lukt om zo'n woonkamer te zijn, kan de bieb juist een voedingsbodem zijn voor community-up initiatieven, waarbij mensen zelf aan de slag gaan met thema's en evenementen rondom burgerschap en democratie.

Willeke pleit ervoor dat mensen zich weer leren verdiepen in meerdere geluiden, een achtergrond en in elkaar. Voorbij de 'zend-samenleving', waarin we zijn gaan geloven dat een boodschap of mening uit 160 tekens moet bestaan. Want als je democratie hoog in het vaandel hebt, moet je je rol als actieve inwoner in de samenleving ook in praktijk brengen. "Hier is de Bibliotheek ook perfect voor. Juist vanuit de objectieve informatie en de kracht van de verbeelding die in een bieb te vinden zijn. Als de programmering scherper wordt op democratie en burgerschap, mensen hier als individu of groep op zoek gaan naar informatie en met elkaar in gesprek komen, dan wordt de Bibliotheek écht een belangrijke waakhond van de democratie."

Elisabeth Slager

Talentkaarten jongerenprogramma

“Talent gaat niet alleen over op een podium staan. Het gaat juist ook over dat stille meisje zijn, dat liever achter de schermen helpt. Als je die kant van jezelf ziet als talent, kun je straks als volwassene beter je plek vinden in de maatschappij.”

Dat vertelt Elisabeth Slager. Ze is programmamaker talentontwikkeling, kunst en cultuur bij dbieb in Leeuwarden. Ze draagt graag vanuit de Bibliotheek bij aan het positieve zelfinzicht van kinderen en jongeren. Het ontdekken van hun talenten, is daar een belangrijke kern van. “De individuele talentsessies die wij bij de Bibliotheek houden, gaan verder dan bijvoorbeeld ‘ik houd van voetballen’.”

Ze geeft aan dat ze dieper kijken. Houdt het kind van bewegen? Is het een teamplayer? Of heeft diegene een talent voor het leiden van het team? “De talentkaarten die we hiervoor gebruiken, bedacht door Luk Dewulf, zorgen voor herkenning bij de kinderen. Op de voorkant staat een plaatje en een woord dat past bij jouw talent. Op de achterkant staat een uitleg.

Daar staan ook handvatten, voor hoe je met je talent kunt omgaan.” Sommige talenten worden op andere plekken nog wel eens negatief benaderd, legt Elisabeth uit.

De talentkaarten kun je individueel inzetten maar ook onder je programmering leggen, zodat je activiteiten aansluiten bij zoveel mogelijk kinderen: Iedereen heeft tenslotte talent.

Meer weten over de methode van Luk Dewulf?

Luk Dewulf is auteur en expert op het gebied van talentontwikkeling. Hij ontwikkelde een positieve talentbenadering waarbij talent niet gaat over uitzonderlijke prestaties, maar over activiteiten die vanzelf gaan en energie geven, voor kinderen én volwassenen.

Wil je zelf aan de slag?

Op lukdewulf.com vind je meer informatie over zijn methode en materialen.

Woordzoeker

burgerschap			democratie				netwerk				waarden				
consensus			dialogoog				stemrecht								
debat			inclusie				vrijheid								
W	N	D	I	M	E	Q	J	I	U	L	B	N	D	O	J
I	E	I	N	Y	Z	J	L	N	L	W	L	Q	B	N	U
R	D	A	J	V	W	M	A	C	W	O	A	O	X	D	F
A	K	L	V	A	C	V	X	L	O	K	S	U	T	I	J
P	C	O	N	S	E	N	S	U	S	H	B	J	U	J	T
Q	Q	O	V	T	T	L	P	S	B	E	J	V	N	M	N
W	J	G	R	I	S	E	Y	I	U	F	H	V	G	F	J
J	Z	N	I	X	V	I	M	E	R	F	E	P	W	C	X
P	I	I	J	O	O	Q	S	R	G	P	H	D	R	T	J
B	M	I	H	X	N	E	T	W	E	R	K	E	T	W	V
Z	P	A	E	H	U	O	K	R	R	C	V	B	A	U	R
Q	L	U	I	R	K	B	B	X	S	S	H	A	W	R	C
N	Y	R	D	A	D	E	M	O	C	R	A	T	I	E	O
X	A	U	D	N	Q	R	S	O	H	K	F	E	G	E	P
Z	O	A	Y	S	E	E	W	A	A	R	D	E	N	F	P
H	P	Y	E	V	F	N	D	U	P	Z	K	P	G	S	H

Tips voor een goede dialoog

Bibliotheken geven graag ruimte aan een goed gesprek. Wil jij een dialoog organiseren in jouw bibliotheek? Met deze tips van de Vrijheidscolleges kun je aan de slag.

Wat is een dialoog?

Een dialoog is geen debat of discussie over meningsverschillen of standpunten. Naar elkaar luisteren en het delen van ervaringen, dromen en mogelijkheden staat voorop. Je overtuigt de ander niet vanuit een eigen standpunt, maar luistert aandachtig naar elkaars ervaringen en probeert te begrijpen. Meningingen worden naast elkaar geplaatst in plaats van tegenover elkaar.

Wat kun jij doen?

Een betere wereld lijkt soms groot en ver weg, maar begint vaak klein en dichtbij. Door in gesprek te blijven, juist met mensen die anders denken, help je ruimte te maken voor begrip in plaats van polarisatie. Stel vragen, luister echt, en durf ook je eigen mening te onderzoeken. Check je informatie, kijk verder dan je eigen bubbel en spreek je uit als iets niet klopt. Zo nemen we samen verantwoordelijkheid voor een betere toekomst.

Dialoogregels

Een goed gesprek vraagt soms om afspraken. Met deze dialoogregels kom je een heel eind.

- Luister met respect
- Praat vanuit je hart
- Wees nieuwsgierig
- Ga voor ontdekking
- Stel je mening uit

Denk en praat verder

Met deze vragen helpen we je om nieuwsgierig te blijven en echt te luisteren, ook als het schuurt. Stel ze na een discussie of debat aan elkaar en blijf in gesprek.

- Wat neem jij mee uit dit gesprek?
- Wat heeft je verrast?
- Waarover twijfel je nog?

Zelf aan de slag

Wil jij in jouw bibliotheek in gesprek over maatschappelijke thema's? Via de Vrijheidscolleges boek je sprekers die op een persoonlijke manier, onder begeleiding van een moderator, in gesprek gaan over vrijheid.

Meer weten? Kijk op vrijheidscolleges.nl.

Issue Wrestling als alternatieve vorm van debat

‘Are you ready to rumble?!’ Showworstelaars in kleurrijke pakken betreden de arena en nemen elkaar in de houdgreep. Net voor het moment suprême ‘bevriest’ de presentator het geheel. Hij vraagt het publiek voor wie ze zijn. En zo begint een debat. Verschillende stellingen kun je beantwoorden door te zwaaien met een vlaggetje. Hier en daar wordt iemand uit het publiek geplukt om in de ring iets over diens eigen ervaring te vertellen.

Natasha Taylor

Dit fenomeen heet Issue Wrestling en is bedacht door Natasha Taylor, zelf al jaren werkzaam bij de Bibliotheek, kunstenaar én PhD-onderzoeker aan de Erasmus Universiteit. Ze richt zich op creatieve vormen van placemaking. Issue Wrestling is daar een resultaat van.

Natasha hierover: ‘Issue Wrestling combineert showworstelen, theater, humor, emotie, absurditeit en spel als uitgangspunt voor gesprekken over onderwerpen die in de maatschappij spelen. Het is een alternatieve vorm van debat waarin ruimte is voor uiteenlopende perspectieven en tegengestelde standpunten.’

Wat het de Bibliotheek kan brengen? Natasha: ‘De Bibliotheek is veranderd de afgelopen jaren. Waar je er vroeger vooral heen ging voor boeken, heeft het nu echt een maatschappelijke functie. Voor veel mensen is de Bibliotheek een safe space.’ Natasha denkt dat, als je echt een democratische functie wilt als bibliotheek, je juist een brave space moet zijn. Een plek waar meningen ook mogen schuren en mensen hun waarheid mogen uitspreken. ‘De Bibliotheek is een van de weinige plekken waar je op neutraal terrein met elkaar in gesprek kunt. Ik denk dat Issue Wrestling daarin een ijsbreker kan zijn.’

Een Brave Space in jouw bibliotheek?

De Bibliotheek is de plek waar alle safe spaces samenkomen, van leesclubs tot inloopsprekuren. Maar laat die bubbels niet alleen afzonderlijk bestaan. De Bibliotheek heeft een unieke kans om ze met elkaar te verbinden en een brave space te zijn: een veilige én respectvolle plek waar verschillende opvattingen naast elkaar mogen bestaan, waar mensen inzichten en ervaringen uitwisselen, óók als dat schuurt.

Dat begint met bewust programma’s te maken die mensen uit verschillende bubbels bij elkaar brengen. Niet om het eens te worden, maar om elkaar te horen.

Kies formats die uitnodigen tot gesprek in plaats van debat. Zorg voor een neutrale gespreksleider. En durf als bibliotheek positie in te nemen: Wij zijn de plek waar iedereen welkom is én waar niemand zijn waarheid hoeft te verstoppen.

Zoek de 7 verschillen

1: datum op vlag, 2: vlag met de zwaan, 3: gevelbord van de brasserie, 4: vlag naast de rode pilaar mist een zwaan, 5: paarse stoel, 6: schaduw op witte muur links, 7: stoelpoten witte stoel rechts onderin.

Thamar Kempees

‘Je kunt er niet voor iedereen zijn, soms moet je juist een kant kiezen in je communicatie’

Het is belangrijk dat je goed kijkt naar je communicatie. Of je nou een bibliotheek bent of een ander bedrijf. “Je mag echt wel uitdragen waar je voor staat. Daardoor ben je er misschien niet voor iedereen. Iets wat de Bibliotheek graag wil. Maar je bent er wel voor jouw doelgroep.”

Als je democratie hoog in het vaandel hebt staan, moet je af en toe kiezen volgens Thamar Kempees (Mischief Marketing). Thamar komt juist op voor mensen die minder gehoord worden. Want juist dat vindt ze bij een goede democratie horen: opkomen voor de minderheid. En als daar controverse over ontstaat, moet je volgens haar gewoon ruggengraat tonen. “Als er ophef is over jouw bedrijf of over iets wat jij organiseert, dan ga je in je communicatie staan voor jullie normen en waarden en de doelgroep voor wie jij belangrijk bent.”

Dragqueen voorleesmoeders

Zo heeft Thamar zelf ook al voor hetere vuren gestaan. Ze organiseerde bijvoorbeeld in Rotterdam de 'Boze Baby's Boekenclub', waar kinderen werden voorgelezen door dragqueens. En waar kinderen zelf ook verkleed naartoe mochten komen, om ze zo te leren dat ze zichzelf mogen zijn. "Leuk, maar de dragqueens werden bedreigd." Toch is het evenement doorgegaan. Hoe ze dat voor elkaar kreeg? "Het voelde als gekkenwerk. Voor mij voelde het raar dat mensen dragqueens als 'niet normaal' zien én dat ze dan ook nog eens gaan dreigen. Vanuit dat gevoel wilde ik het gewoon door laten gaan."

Natuurlijk gaat daar een en ander aan vooraf. Zo vertelt Thamar dat je natuurlijk wel met zijn allen op één lijn moet zitten. Staat iedereen achter het evenement? Ook als het voor ophef zorgt? Zo ja, kun je gaan kijken of je ieders veiligheid kunt garanderen als het doorgaat. En moet je communiceren naar de deelnemers wat er gaande is. "Dat waren in dit geval de ouders van de kinderen. Ook zij stonden achter het evenement en de dragqueens, net als de Bibliotheek. Daardoor kon het evenement doorgaan."

Gezichtsverlies

Thamar voegt toe: "Veel bedrijven zullen in zo'n situatie de boel willen sussen in hun communicatie of het evenement cancelen om gezichtsverlies tegen te gaan. Bang om negatief in het nieuws te komen. Terwijl, als je voor beide kanten kiest, je juist je gezicht kwijtraakt jegens de doelgroep die bij jou een veilige plek vindt."

Daarom kan de Bibliotheek volgens Thamar niet voor iedereen zijn. Naast het feit dat het onmogelijk is om iedereen te bedienen, vindt ze dat de bieb wel degelijk een doelgroep heeft. "Bij de bieb komen lezers. Dat is je doelgroep. Mensen die lezen dompelen zich graag onder in andere werelden, zijn op zoek naar informatie of zoeken verhalen over

mensen die hetzelfde zijn of juist anders denken. Lezen is in mijn ogen een daad van activisme. Juist door je open te stellen voor al deze zaken."

Daar horen mensen die andere mensen bedreigen niet bij, aldus Thamar. "Persoonlijk geloof ik dat mensen gelijk zijn aan elkaar en dat we prima met zijn allen kunnen samenleven. Dat als iets niet jouw ding is, je een ander in zijn waarde kunt laten. Dat is wat democratie inhoudt. Helaas zijn er ook mensen die er niet zo over denken. Dan moet je dus ruggengraat tonen. In communicatie. In je evenement laten doorgaan. In blijven staan voor je normen, waarden en de doelgroep die deze met jou deelt."

Hoe zorg je voor een heldere communicatie naar jouw doelgroep?

Tips van Thamar:

- Kies je vorm van communicatie: online, tekst, video, posters.
- Kies de toon van je communicatie.
- Wees niet te generiek. Als je voor iedereen communiceert, communiceer je eigenlijk naar niemand.
- Wees duidelijk over het evenement: wat kunnen mensen verwachten? Dan weten ze meteen of het wel of niet iets voor hen is.
- Bedenk je: het hoeft niet iedereen aan te spreken, maar wel je doelgroep. Bedenk iets waar zij sowieso op af komen.

Waar sta jij voor?

Schrijf een statement dat inspireert, niet verdeelt.
Kies een positieve boodschap die anderen in beweging brengt.

Bingo

Ik heb iemand gesproken die ik niet kende	Ik heb nieuwe inspiratie opgedaan	Ik heb iemand aan twee anderen voorgesteld	Ik ben naar iemand toegelopen die alleen stond	Ik hoorde het woord 'burgerschap'
Ik heb van 3 collega's contactgegevens genoteerd	Ik heb een lunchpauze-selfie gemaakt	Ik was bij de Europa Kas	Ik herkende mezelf in een voorbeeld	Er werd gesproken over 'democratie'
De term 'brave space' valt	Ik dacht: 'Hier moet ik iets mee'	BINGO	Ik ging zitten bij iemand die ik niet kende	Ik merkte dat ik anders naar een onderwerp keek
Ik dacht: 'Dit doen we nog niet, maar zou wel moeten'	Er werd gesproken over wie er niet gehoord wordt	Ik heb iemand gevraagd waar diegene trots op is	De planning liep uit	Ik kreeg een concreet idee om morgen te proberen
Ik leerde een nieuw woord of begrip	Ik schreef 2 dingen op die ik wil onthouden	Ik heb iemand een tip of idee gegeven	Ik herkende een uitdaging uit mijn eigen werk	Er werd gesproken over "gelijkwaardigheid"

Burgerschap en democratie een boost geven, dat is wat Europe Direct wil

Er gebeuren spannende dingen in de samenleving. Er is een roep om sterk leiderschap, mensen lijken steeds vaker tegenover elkaar te staan en steeds minder mensen zijn actief bij de democratie betrokken.

De Europese Unie wil democratie een boost geven, door met ruim 400 Europe Directs dicht bij Europeanen aanwezig te zijn. In Nederland zijn twee bibliotheken een Europe Direct centrum. “Met Europe direct creëer je een plek waar er meer ruimte is om te leren over Europa, Europese thema’s en over democratie.” Vertelt Anne Marth Kuilder.

Europese thema’s in de praktijk

Anne Marth is Coördinator Europe Direct in Stadkamer Zwolle en ze is enthousiast over wat je allemaal met Europese thema’s kunt. “We brengen een groot thema als Europa dichterbij door creativiteit in te zetten.” Stadkamer Zwolle en Bibliotheek Kennemerwaard zijn twee van de vier Europe Directs in Nederland. Zij willen de subsidie onder andere gebruiken om bibliotheekprogrammeurs in heel Nederland te inspireren met Europese thema’s en creatieve aanpakken rondom democratie en burgerschap.

Samenlevingscompetenties

“In Stadkamer hebben we samenlevingscompetenties in het leven geroepen. Burgerschap vonden we wat schools klinken en het draait niet alleen om leerlingen; we hebben allemaal een rol te vervullen in de samenleving. We zijn de afgelopen jaren heel goede consumenten geworden, maar burger zijn hoe doe je dat? Hoe kun je minder afwachtend worden en zelf in actie komen?”. Samenlevingscompetenties zijn een combinatie van kennis, vaardigheden en gedrag. En die worden weer geprikkeld door lezingen, ervaringen en kunstininstallaties die ingaan op de actualiteit. Op deze manier proberen ze mensen op een andere manier naar politiek en democratie te laten kijken.

Democratie Fitness

Bureau Burgerberaad weet hoe je democratische vaardigheden van mensen versterkt. De organisatie werkt aan een sterkere democratie door burgerparticipatie en burgerberaden te ondersteunen én democratische vaardigheden praktisch te trainen. Democratie Fitness is hun aanpak om democratische vaardigheden zoals actief luisteren, empathie en nieuwsgierigheid, te oefenen met mensen van 10 tot 100 jaar. Georgina van Dijk, werkzaam bij Bureau Burgerberaad is heel enthousiast over dit programma, waarmee mensen met meer vertrouwen en vaardigheden kunnen deelnemen aan de democratie.

De spieren die je traint tijdens Democratie Fitness, zijn natuurlijk niet letterlijk je spieren. Maar wel vaardigheden waarvan Georgina vindt dat we daar eigenlijk veel te weinig mee doen in onze maatschappij.

“Als burger kun je nog veel meer doen om samen de democratie waarin we leven gezond te houden. Daar moet je bepaalde skills voor trainen.” En precies die ‘spieren’ trainen ze met Democratie fitness.

Denk aan vaardigheden als actief luisteren, het oneens zijn met elkaar en activisme. In totaal zijn er tien ‘spieren’ die je kunt trainen. Georgina vertelt hoe dat gaat met haar favoriete spier: ‘actief luisteren’. “Tijdens actief luisteren, gaan mensen in een kring zitten, met een blinddoek om en moeten ze écht naar elkaar luisteren. Het luisteren gaat niet alleen om de woorden, maar ook om het gevoel dat erachter zit. Binnen een halfuur komen mensen tot de conclusie dat ze normaal bijvoorbeeld niet echt luisteren, maar zelf veel aan het woord zijn.”

Bibliotheek de aangewezen plek

Een programma als Democratie Fitness past perfect in de waarden die Europe Direct wil uitdragen. Volgens zowel Anne Marth als Georgina is de bibliotheek de aangewezen plek voor het uitvoeren van dit soort programma's. Anne Marth: "Omdat je bij de bieb sowieso allerlei mogelijkheden hebt om beter je plek in de samenleving te vinden."

Daarom is ze ook blij met de samenwerking met SPN en het kennisfestival dat nu over burgerschap en democratie gaat en deels gefinancierd wordt door Europe Direct. "Als bibliotheken willen we allemaal bijdragen aan een sterke democratie, het is zoeken naar de manier waarop we dat het beste kunnen doen. 'Protect what matters' is het credo van de Europese Commissie; het vraagt wat van ons allemaal om onze democratische vrijheden te beschermen."

Sluit je aan bij het lerend netwerk
democratie van Europe Direct!
Denk mee over de opzet.

Word zelf ook trainer
Democratie Fitness!

Scan de QR-code en meld je aan voor de Train-de-Trainer
op 7 & 8 december, met 50% korting via Europe Direct.

EUROPE
DIRECT

Boeken en podcast tips van de POI's

Podcast

Tafel van Taal, Tech & Toekomst – SPN podcast

Ingrid van Osch over burgerschap, beschikbaar via Spotify

In deze aflevering lijken Ingrid van Osch en Ankie Kessler het niet altijd met elkaar eens. Toch vinden ze elkaar aan het einde. Zo is het ook in de maatschappij: soms voelt het alsof we tegenover elkaar staan, maar blijken we eigenlijk hetzelfde te willen. Een mooi gesprek over of burgerschap een collectieve basisvaardigheid is.

Verslaafd aan ons eigen gelijk – Lammert Kamphuis

Beschikbaar via de Bibliotheek

Het voelt heerlijk om gelijk te krijgen. Maar doordat we vastgeroest zitten aan onze eigen overtuigingen, gunnen we onszelf niet altijd de ruimte om een ander echt te begrijpen. Kamphuis noemt de oplossing "perspectivistische lenigheid" – en legt uit hoe je die traint. Een aanrader voor iedereen die meer tot elkaar wil komen.

De Woordsmid – Patricia Forde

Voor kinderen van 9 tot 15 jaar, beschikbaar via de Bibliotheek

In de fictieve maatschappij van Ark bepaalt een dictator dat er steeds minder woorden gebruikt mogen worden. Letta, leerling-woordsmid, ziet hoe daarmee de vrijheid van mensen afneemt – en gaat in verzet. Een boek over de kracht van taal, macht en het lef om te strijden voor vrijheid en kansengelijkheid.

De Rolverdeling – Sara de Monchy

Beschikbaar via NPO Luister

Sara de Monchy volgt een jaar lang vijf kinderen uit groep 8 bij de haven van Rotterdam. Aan de hand van de rolverdeling in hun eindmusical laat ze zien hoe verwachtingen van ouders, school en systeem de kansen van kinderen kleuren. Ze maakt kansengelijkheid concreet en invoelbaar – en dat raakt.

Wetenschap achter polarisatie – Bart Brandsma

Beschikbaar via Spotify

Hoe ontstaat polarisatie en wat kun je eraan doen? Bart Brandsma brengt in deze podcast helder de verschillende krachten achter polarisatie in beeld. Hij laat zien hoe je het gesprek kunt blijven voeren, ook als de tegenstellingen groot lijken. Een must-listen voor iedereen die werkt aan verbinding en dialoog.

Boeken

Semco Stijl – Ricardo Semler

Beschikbaar via de Bibliotheek

Wat gebeurt er als je mensen écht verantwoordelijkheid geeft en betreft bij de beslissingen van een organisatie? Semler deed het in zijn Braziliaanse productiebedrijf en beschrijft hoe democratisering van een organisatie leidt tot meer betrokkenheid, vertrouwen en resultaat. Een verrassend boek over democratie – niet in de politiek, maar op de werkvloer.

Martje van Nes over de route naar een burgerschapsbibliotheek

Hoe word je een bibliotheek die zich steeds meer op democratisch burgerschap richt? Dat is de vraag die de bibliotheek in Schiedam sinds dit jaar centraal stelt. Directeur Martje van Nes vindt dat de bieb in de komende jaren écht moet gaan doen wat ze vindt dat ze moet doen. “Als we vinden dat we er voor iedereen moeten zijn, dan moeten we dat ook doen. Als we vinden dat we een maatschappelijke taak hebben, dan moeten we ook meebewegen met de samenleving.”

Martje van Nes

Huiskamer van de stad

Martje geeft meteen aan hoe ze de rol van de Bibliotheek ziet: “Die is niet van mij of de medewerkers, maar van de stad. En vanuit die plek, moeten we juist kijken waar de stad behoefte aan heeft.” Martje geeft aan dat ze ziet dat geopolitieke veranderingen niet ver van ons bed zijn, maar juist dichtbij huis. In de wijk. “Juist als bibliotheek kunnen we een neutrale ruimte bieden vanuit onze democratische normen en waarden, van waar we kunnen doen wat er nodig is. Niet alleen op het niveau van boeken uitleenen, interessante sprekers of activiteiten programmeren of taalcursussen aanbieden, maar juist ook zien wat er speelt.” Volgens Martje redt de bieb het niet meer alleen met de traditionele taken. Drie thema’s die zij nu zelf hoog in het vaandel hebben zijn burgerschap, meertaligheid en digitalisering. Thema’s die ontzettend met elkaar verbonden zijn, vooral in Schiedam. En daar moet je volgens Martje juist als bibliotheekmedewerkers een kartrekkersrol in hebben. “Burgerschap houdt bijvoorbeeld in dat

je oog hebt voor elkaar. Een praatje maakt met bezoekers. Ook als die persoon misschien iets minder vertrouwd is en niet in jouw bubbel past. De bieb is juist een plek waar iedereen komt. Als je kijkt naar Schiedam, zie je dat de stad een relatief arme stad is, met een zeer hoge laaggeletterdheid, bijzonder veel verschillende talen, met bovengemiddeld veel jongeren. Dat zijn een hoop verschillende mensen die je met de bieb kunt bedienen en die aansluiten op onze drie thema’s.” Hoe dat in elkaar vlecht in de route naar meer burgerschap? “Nou, neem bijvoorbeeld die jongeren. Veel medewerkers vinden het hartstikke leuk als er jongeren komen leren, totdat ze met pennen gaan gooien. Veel medewerkers maken dan geen praatje met de jongeren, omdat ze hen lastig vinden. Terwijl: zij kunnen ons weer goed helpen met de vraag rondom de nieuwe digitale samenleving en hoe daar mee om te gaan. Dan kunnen wij hen weer helpen met de vraag: wat is waar en wat is desinformatie. Juist die wisselwerking is soms nog lastig.”

Doelen

Daarom heeft Martje een praatplaat laten ontwerpen met alle doelen van de bibliotheek om burgerschap centraal te stellen. Zoals dus het praatje maken. Maar de bieb moet ook een plek van meerwaarde worden. “Ik wil dat mensen ook voor andere zaken naar de bibliotheek komen, ons hele programma leren kennen en daardoor ook weer in andere bubbels stappen. De praatplaat is een routekaart naar het zijn van een democratische en veilige plek in de stad.” Een succesverhaal daarin was volgens Martje de politieke avonden die ze verzorgden tijdens de gemeenteraadsverkiezingen afgelopen jaar. Waarin ze niet alleen debatten op neutrale grond organiseerden, maar ook een samenwerking hadden met omroep Rijnmond. “We lieten politici met elkaar in gesprek gaan over alles, maar ze mochten niet polariseren. Daar kwamen mooie eerlijke gesprekken uit die ook nog verbindend waren. Een fijn moment voor zowel de politici als de burgers die het konden kijken.”

Ook heeft de Bibliotheek een nieuwe vestiging geopend in een van de lastigste wijken in Schiedam. “Ook dat voelt als een kans. Juist om er ook voor die mensen te zijn, ze te helpen op allerlei manieren, maar vooral te laten zien dat ze welkom zijn.” Voor Martje maakt het niet uit wie de bieb binnenkomt: “Natuurlijk is het wel eens lastig. Maar ik denk dat als we juist de moeilijke dingen omarmen en daarmee aan de slag zijn. Dan ben je echt bezig met wat je vindt dat je moet doen. Dan maken we echt stappen als burgerschapsbibliotheek.”

We zijn benieuwd naar wat je vond van het Kennisfestival Democratie & Burgerschap.

Wil je jouw feedback met ons delen?
Scan de QR-code en vul de vragenlijst in.

Wie heb ik vandaag ontmoet?

Naam: _____

Mailadres: _____

Telefoonnummer: _____

Opmerking: _____

Naam: _____

Mailadres: _____

Telefoonnummer: _____

Opmerking: _____

Naam: _____

Mailadres: _____

Telefoonnummer: _____

Opmerking: _____

Naam: _____

Mailadres: _____

Telefoonnummer: _____

Opmerking: _____

Naam: _____

Mailadres: _____

Telefoonnummer: _____

Opmerking: _____

Naam: _____

Mailadres: _____

Telefoonnummer: _____

Opmerking: _____

Waar wil jij over doorpraten?

Tijdens het Kennisfestival Democratie & Burgerschap heb je geluisterd, meegedacht en uitgewisseld. Maar welk gesprek wil je nog niet stoppen? Welk thema laat je niet los?

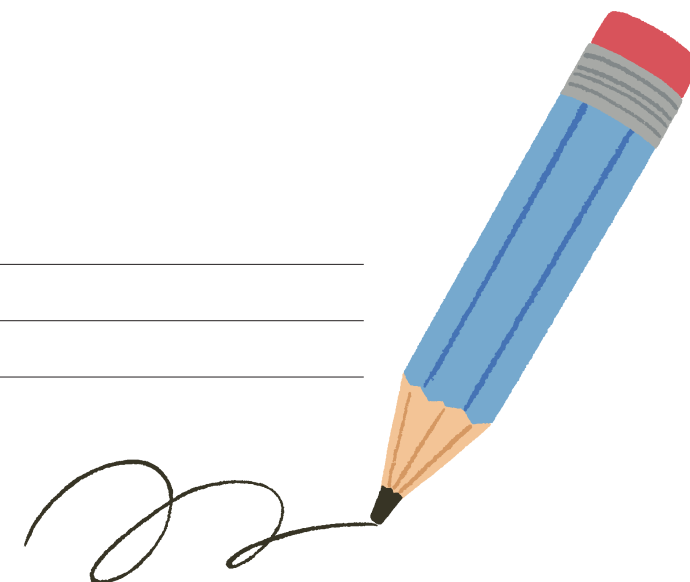

**Scan de QR-code en laat weten
waar jij binnen democratie en burgerschap
verder over wilt praten.**

Jouw input helpt de PO's om het gesprek in jouw regio voort te zetten. Want het Kennisfestival is geen eindpunt. Het is een begin.

Notities

Notities

[illegible]

Notities

[illegible]

- Peli
- Laboratorium
- Erdal
- Danswerkplaats
- Het Magazijn
- FLUOR klein
- FLUOR groot
- AV Brothers
- Garderobe

